

Cal aturar ja la regressió de l'illa de Buda?

Antoni Canicio
geòleg jubilat

En les recents col·laboracions meves a l'Ebre, en tractar de la platja de la Marquesa deia que la seva regressió era part de la dinàmica natural i res tenia a veure amb la manca de cabal sòlid del riu. Al cap de Tortosa la relació entre la regressió i la manca de cabal sòlid del riu és més complexa. La regressió de l'antiga Gola Nord va començar, intensament, quan a principis del segle XX, sense haver-hi encara embassaments, el riu comença a obrir una nova gola, l'actual Galatxo de Sorrapa, i es tanca la Gola Nord. Des de llavors l'entorn de la Gola Nord i Buda no ha parat de recular, al principi molt ràpidament i després a ritme progressivament menor a mesura que el cap s'anava arrodonint. Aquesta regressió és un fenomen normal i natural en els deltes quan el riu canvia de gola i deixa sense noves aportacions la gola abandonada. El que sí que és conseqüència directa dels embassaments és la no arribada de cabal fluvial sòlid al Galatxo de Sorrapa. Si aquest es manté sense recular és per l'aportació costanera derivada de l'erosió de l'àrea de l'antiga Gola Nord. Aquesta aportació costanera de sorra queda retinuda en gran part al marge dret del goll d'aigua de la desembocadura, que es comporta com un espigó virtual. Malgrat això, el Galatxo es veu impossibilitat de créixer

amb aportacions fluvials i compensar el terreny que es perd a l'entorn de l'antiga Gola Nord. En aquest sentit l'efecte dels embassaments és enorme i dramàtic. A tal respecte cal ser realistes, jo crec que les hidroelèctriques i la Confederació són molt capaces de fer veure que atenen les reclamacions del Delta tan sols per amortir les fortes queixes actuals i poder seguir sense fer res efectiu durant tant de temps com puguin. Conseqüentment des del Delta cal abordar la problemàtica del conjunt del cap de Tortosa pensant que a curt i mitjà termini seguirem sense cabal fluvial sòlid.

Segons les manifestacions del coordinador tècnic de la Taula de Consens cal mantenir la morfologia actual del Delta. Segons diu, es mostra particularment preocupat, no sols per la zona de la Marquesa, sino també pel retrocés costaner de l'illa de Buda. Segons les seves paraules creu urgent aportar ja, de forma decidida, 250.000 m³ de sorra des d'altres llocs (final de la pàg. 2 de l'EBRE de 31 de gener). Malgrat l'opinió de Rafa Sánchez, cal tenir present que segons els estudis realitzats ja fa anys, aquesta regressió continuarà disminuint molt de ritme a mesura que el cap de Tortosa vagi reculant i arrodonint-se. Al meu parer, no queda clar en quin moment caldrà considerar inconvenient i perillosa aquesta re-

gressió i en quin moment caldria tractar de frenar-la, en la mesura de lo possible, en tant no es recupera el cabal sòlid del riu. En tot cas, no crec que hagi arribat encara, ni de lluny, el moment de fer-ho. Un tema diferent seria ajudar puntualment a la regeneració de la platja després d'un temporal, quan calgui.

És cert que l'illa de Buda és un espai natural preuat que està perdent superfície, però, no és menys cert que el terreny que el mar erosiona d'aquest preciós entorn acaba finalment en altres espais naturals de gran valor com la Punta del Fangar i la Punta de la Banya. Jo no soc actualment responsable de la gestió de cap espai natural encara que en el passat m'hi he vist involucrat per alguns estudis, però, personalment i d'antuvi, no veig cap problema greu que la dinàmica costanera natural tregui terreny d'un espai natural valuós per fer-ne créixer un altre també de gran vàlua. L'erosió natural d'un espai protegit en favor d'un altre ¿justificaria el transport i abocament periòdic de milers de tones de sorra a l'illa de Buda, fins que arribi el cabal sòlid de l'Ebre, qui sap quan, o potser mai? És innocu el tràfec de camions, tractors i triselles en un espai natural protegit? ¿Seria raonable mantenir la morfologia actual a tot arreu i costí el que costí, a base de tragar enormes

volums de sorra? Si més no, caldria debatreu, òbviament incloent el Parc Natural, i contrapesant pros i contres. Personalment jo crec que aquest país té prioritats molt més urgents i importants on emprar els recursos econòmics aportats pels contribuents.

La progressiva regressió del cap de Tortosa ha arribat ja a un punt en el qual la sortida de l'Ebre al mar seria centenars de metres més curta per l'antiga Gola Nord que no per la gola actual del Galatxo de Sorrapa. Conseqüentment, l'antiga Gola Nord, molt embossada, resultaria hidrodinàmicament més eficient i competitiva que l'actual, amb un gradient hidràulic més fort fins a la cota zero del mar, i conseqüentment en qualsevol moment una avinguda del riu ja podria reobrir la gola vella i condemnar el Galatxo de Sorrapa al seu tancament i a la regressió del seu entorn, incloent-hi el Garxal. Mantenir la morfologia actual ¿implica també, segons la Taula de Consens, evitar la dinàmica natural relativa a les desembocadures? Amb quin criteri? Són espais naturals. Té res a dir el Parc Natural sobre les propostes de la Taula de Consens? Sembla que fins ara no s'hi ha integrat.

Em pregunto si quan els alcaldes del Delta es van integrar a la Taula de Consens per mantenir la morfologia actual del Delta i no recular ni un

pam de terra, tenien presents la mena de problemàtiques de la dinàmica costanera tractades en els paràgrafs precedents. ¿Són conscients que fonamentalment la base del consens que proposen els creadors de la Taula opta decididament i sense justificació tècnica per les alternatives que promouen el sucós negoci de la sorra? ¿Per què segons la Taula no es pot retrocedir ni un pam de terra? ¿Per què s'ha de mantenir la morfologia actual arreu del Delta al preu que sigui? ¿Qui ha tingut la revelació divina d'aquesta veritat, sense justificació tècnica, a partir de la qual es dissenyen les diverses actuacions que proposa la Taula de Consens?

Entenc i comparteixo absolutament la indignació de la gent del Delta per la nefasta gestió que des de sempre han fet la Confederación Hidrogràfica del Ebro i la Dirección General de Costas de Madrid envers el Delta, però això no impedeix que amb perspectiva tècnica em semblin poc o gens raonables part dels consensos de partida i de les propostes de la Taula de Consens.